

Festival Muzika u Srbiji

Prvi festival **Muzika u Srbiji** (15-19 novembar **1976**) sadržao je četiri kamerna koncerta sa selekcijom najvrednijih kompozicija ovog žanra autora različitih stvaralačkih profila i stilske raznovrsnosti, počevši od Stanislava Biničkog, Josifa Marinkovića, Petra Konjovića, Josipa Slavenskog do Aleksandra Obradovića, Petra Bergama, Mirjane Živković i dr. Na završnoj, orkestarskoj večeri obeležene su osamdeseta godišnjica rođenja Josipa Slavenskog i dvadesetogodišnjica smrti Jovana Bandura.

Drugi po redu festival (18-27 novembar **1977**) imao je devet priredbi koje su izveli HOR Collegium Musicum, Beogradski kamerni orkestar, Džez-orkestar RTB, Simfonijski orkestar RTB i brojni solisti. Uz oživljavanje klasičnih vrednosti (horska dela Stevana Mokranjca, Marka Tajčevića, Vojislava Ilića, Petra Konjovića) prednost je data savremenim ostvarenjima i premijernim izvođenjima. Proširenje koncepcije predviđalo je uvođenje večeri posvećenih kompozitorima sa Kosova i iz Vojvodine (Koncert Novosadskog kamernog orkestra bio je otkazan) i jednog koncerta posvećenog kompozitorima džez-muzike. Opera Narodnog pozorišta iz Beograda premijerno je izvela operu „Đurađ Branković“ Svetomira Nastasijevića a Opera srpskog narodnog pozorišta iz Novog Sada „Jamu“ Nikole Hercigonje.

Šest koncerata trećeg **MUS**-a (12-24 maj **1978**) obuhvatili su spektar od poznatih i priznatih dela do najnovijih ostvarenja. Inauguralni koncert koji je izveo Simfonijski orkestar umetničkog ansambla JNA (dirigent Angel Šurev) imao je, uz dela Stevana Hristića i Stanojla Rajičića, dve premijere: Šestu simfoniju Aleksandra Obradovića i Ad vivum Slobodana Atanackovića. Od dva kamerna koncerta, prvi je predstavio i najmlađu kompozitorsku generaciju (Ingeborg Bugarinović, Vuka Kulenovića, Svetlanu Maksimović) dok je drugi afirmisao uglavnom već poznate kompozicije. Program Hora RTB (Borivoje Simić) imao je širok generacijski luk od Josifa Marinkovića, Stevana Mokranjca, Stevana Hristića do Dušana Radića, Rajka Maksimovića i Minte Aleksinačkog. Posebne večeri imali su Džez orkestar RTB i Udruženje kompozitora Vojvodine.

Zanimljivost četvrtog festivala (24 maj-12.juni **1979**) **Muzika u Srbiji** činile su i neke žanrovske inovacije. Uz dužnu pažnju delima osvedočenih vrednosti autora starije

generacije, veći prostor osvojili su mladi kompozitori (Žarko Mirković, Jugoslav Bošnjak, Dragoljub Ilić, Milovan Filipović, Vlastimir Trajković, Zoran Erić) a prvi put je organizovano i veče elektroakustičke muzike. Celo jedno veče festivala pripalo je odlomcima iz muzičko-scenskih dela Stanislava Biničkog, Stevana Hristića, Petra Konjovića, Nikole Hercigonje, Stanojla Rajičića i Mihovila Logara. Žanrovski bogat bio je i završni koncert čiji program je uspostavio ravnotežu klasičnih i novonastalih dela, u rasponu od Koste Manojlovića, Predraga Miloševića, Ljubice Marić do Ingeborg Bugarinović, Vere Milanković, Ivane Stefanović. I kompozitori džez muzike imali su posebno veče u izvođenju Džez-orkestar RTB (Zvonimir Skerl). Posebnu novinu predstavljala je Muzikološka tribina održana u saradnji sa Muzikološkim institutom SANU. Referate posvećene različitoj tematici pročitale su: Danica Petrović, Nadežda Mosusove, Mirjana Veselinović, Roksanda Pejović, Melita Blagijević i Petar Bingulac. Ovaj festival održan je uz saradnju Udruženja muzičkih umetnika Srbije čiji su članovi, brojniji nego ranije, omogućili izvođenje velikog broja kompozicija.

Na petom po redu festivalu **Muzika u Srbiji** (8-17 decembar **1980**), zabeležene su brojne izmene u realizaciji najavljenih programa i otkazivanja izvođača. Verna domaćem stvaralaštvu, čembalistkinja Olivera Đurđević je izvela celovečernji program kompozicija starijih i mlađih autora – na programu su se našla dela Nikole Hercigonje, Radomira Petrovića kao i Ivane Stefanović i Ingeborg Bugarinović. Balans između klasike i recentnog stvaralaštva uspostavljen je i izvođenjem Hristićevog baleta Ohridska legenda, tokom festivalskih dana, veče Simfonijskog orkestra i Hora Radio televizije Beograd donelo je premijerno izvođenje opsežne kompozicije Srđana Hofmana Cantus de morte dok je Zemunski gudački kvartet prikazao dela i starijih i najmlađih kompozitora. Veče zabavne i džez muzike ovoga puta bilo je posvećeno Iliji Geniću.

Značajan segment festivala bilo je obeležavanje 80-godišnjice Mihajla Vukdragovića i 25-godišnjice smrti Josipa Slavenskog. Muzikolog Marija Koren pročitala je rad o delovanju akademika Mihajla Vukdragovića a muzički program činile su četiri pesme iz njegovog ciklusa Vokalna lirika u izvođenju Aleksandre Ivanović i Olivera Đurđević dok je u interpretaciji Zemunskog kvarteta izveden Vukdragovićev Gudački kvartet. Omaž Josipu Slavenskom zamišljen je kao muzikološka tribina na kojoj su osvrte na njegovo stvaralaštvo pripremili Petar Bingulac, Roksanda Pejović, Mirjana Živković i

Eva Sedak (Zagreba). Collegium musicum je izveo nekoliko do tada nepoznatih horskih kompozicija Slavenskog a pijaniskinja Dubravka Kovačević svirala je dve njegove novopronađene minijature.

Iz razloga finansijske neizvesnosti, inače stalne prateće boljke organizatora, šesti festival **Muzika u Srbiji**, održan decembra **1981**, bio je, delimično komponovan i od već ranije pripremljenih i izvedenih programa iz redovne sezone. Koliko iz nevolje, ova činjenica imala je i pozitivnu stranu, svedočeći o izuzetnom angažmanu i odanosti izvesnog broja muzičkih umetnika domaćem stvaralaštvu. Među njima su se istakli vokalni umetnici Irina Arsikin i Slobodan Stanković, pijanista Dušan Trbojević i Srpski gudački kvartet. Uz klavirsku pratnju Stanka Šepića, Irina Arsikin je izvodila liriku Miloja Milojevića a Slobodan Stanković je, uz klavirsku saradnju Aleksandra Kolarevića obeležio 70-godišnjicu rođenja Nikole Hercigonje izvođenjem njegovih Šest Zmajevih satiričnih pesama. Srpski gudački kvartet priložio je **MUS**-u nekoliko dela mlađih stvaralaca, već predstavljenih prilikom obeležavanja desetogodišnjice ansambla. Istražujući i bogateći svoj repertoar delima iz srpske muzičke baštine, pijanista Dušan Trbojević nazvao je svoj resital „Antologijom klavirske muzike u Srbiji“ posvetivši njegov istorijski deo kompozicijama Roberta Tolingera, Isidora Bajića, Predraga Miloševića i Josipa Slavenskog, ne zanemarujući recentno stvaralaštvo 70-ih godina u delima: Tri pokreta Ivana Jevtića, Odjeci Vasilija Mokranjca i ciklusu Zvona Vlastimira Trajkovića.

U koncepciji festivalskog programa značajno mesto pripalo je obeležavanju stotridesete godišnjice rođenja i pedesetogodišnjice smrti Josifa Marinkovića. Na koncertu održanom 16.decembra u dvorani Kolarčevog univerziteta, uvodno predavanje održao je profesor Vlastimir Peričić a koncertni deo programa činile su solo pesme, u izvođenju Doroteje Spasić, Zvonimira Krnetića, Jove Reljina i Velizara Maksimovića, dok su odabrane horove pevali Beogradski madrigalisti pod upravom Dušana Miladinovića.

Sedmi po redu festival **Muzika u Srbiji**, sa devet koncerata u Beogradu (4-24. decembar **1982**) i osam u gradovima Republike (Priština, Novi Sad, Zrenjanin, Niš, Čačak, Titovo Užice, Požarevac, Kragujevac) nagovestio je novu fizionomiju koja aktivno uključuje pokrajinska udruženja Vojvodine i Kosova. Pored dva koncerta kamernе muzike i jednog solističke, koncerata zabavne i džez-muzike (Džez orkestra RTB i Džez seksteta Marković-Gut) i dve večeri studenata kompozicije, dva udarna koncerta bila su

posvećena obeležavanju godišnjica – osamdesetogodišnjice doajena naših kompozitora Mihovila Logara i sećanju na delo Vojislava Vučkovića, povodom četrdesetogodišnjice pogibije.

Isticanje „radnog“ karaktera ovog festivala potvrđeno je i učešćem brojnih umetnika i ansambala koji neguju domaće stvaralaštvo u svojim redovnim repertoarima. U programu kamernih koncerata preovlađivala su najnovija ostvarenja. Sa izuzetkom Duvačkog kvinteta Josipa Slavenskog, izvedena su dela nastala tokom prethodne dve godine i gotovo sva posvećena ansamblima koji ih izvode. Dva kamerna koncerta pokrila su žanrovski spektar od gudačkog orkestra (Muzika za 13 Ljudmile Frajt, Koncertantna muzika za klarinet i gudače Josipa Kalčića, Raskovnik Vuka Kulenovića), flautskog hora (Polifonija 9 Vladana Radovanovića, Tužbalica Minte Aleksinačkog, Koralna fantazija Ingeborg Bugarinović i Pomana Slobodana Atanackovića), kompozicija za gudački kvartet (Jugoslav Bošnjak) dva klavira (Poruke Dejana Despića i Igre senki Berislava Popovića) i klarinet i klavir (Predrag Repanić). Solistički koncert sučelio je najnovija ostvarenja vojvođanskih autora Miroslava Štatkića, Ivana Kovača i Zorana Mulića sa kompozicijama različitih generacija, Mirjane Živković, Vere Milanković, Vlastimira Peričića i Ivana Jevtića.

Jubilej Mihovila Logara obeležen je u skromnijim okvirima kamernog koncerta. Uz pozdravnu reč Aleksandra Obradovića, Gudački orkestar Dušan Skovran izveo je Cedursku simfonijetu, klavirski duo Valdma-Rackov dve Tokate, bariton Slobodan Stanković Legendu o Marku, Ivan Dinić klavirske minijature (Zlatna ribica, dve Groteske) a Jadranka Jovanović monolog Feme iz Pokondirene tikve. Srpski gudački kvartet zaokružio je ovaj kamerni portret Svitom za gudački kvartet.

Ocenjen kao najambicioznije ostvareno veče ovog festivala, bio je koncert na kojem je Beogradska filharmonija pod upravom Oskara Danona, izvodila dela Vojislava Vučkovića, Prvu i Drugu simfoniju (orkestracija Petar Ozgijan) baletsku muziku Čovek koji je urao sunce (orkestracija Petar Bergamo) i Zaveštanje Modesta Musorgskog. Na značaj delovanja Vojislava Vučkovića osvrnuo se u uvodnom izlaganju Ivo Vejvoda a tim povodom UKS je izdalo ediciju deset partitura Vojislava Vučkovića.

Osmi festival **Muzika u Srbiji** (9-21.decembar **1983**) bio je sadržinski veoma bogat, obuhvatajući osim uobičajenih kamernih koncerata, čak dva simfonijska koncerta

Beogradske filharmonije, opersku premijeru, horsku muziku u izvođenju hora Collegium Musicum, Dečjeg hora RTB kao i Hora RTV Priština i dva koncerta džez muzike. Priređeno je i nekoliko muzičkih tribina, povodom obeležavanja godišnjica Petra Konjovića, Vasilija Mokranjca, Oskara Danona, Dragutina Gostuškog, Radomira Petrovića i Zlatana Vaude. I ovoga puta koncerti su, osim u Beogradu, održavani u Novom Sadu, Prištini, Kragujevcu, Nišu, Zrenjaninu, Pančevu, Titovom Užicu, Kruševcu i Požarevcu.

Izuzetan pečat festivalu dalo je obeležavanje stogodišnjice rođenja Petra Konjovića koje je počelo koncertom Beogradska filharmonije. Pod upravom Oskara Danona izvedena su Konjovićeve dela: poema Makar Čudra, Koncert za violinu i orkestar Jadranski karpičo i simfonijski triptihon iz opere Koštana. Ovim koncertom kao i jednom od muzikoloških tribina obeležena je i sedamdesetogodišnjica života Oskara Danona. Beogradska opera se uključila u proslavu premijerom poslednje Konjovićeve opere Otadžbina a delu ovog kompozitora bila je posvećena i muzikološka tribina.

Kamerni koncerti sa delima iz opusa afirmisanih srpskih autora osvetljavaju neke prelomne trenutke posleratnog perioda srpske muzike. Na prvom kamernom koncertu izvedena su dela Stanojla Rajičića (dve Igre za klavir), Petra Bergama (Variazioni sul tema interroto) i dva voklana ciklusa: Četiri pohvale Mirjane Živković i Seanse III Zlatana Vaude, kao i vokalno-instrumentalna kompozicija Pentaptih Vladana Radovanovića. Na drugom kamernom koncertu to su bila dela Ljubice Marić (Ostinato super thema octoicha) i Ljudmile Frajt (Ekloga) a drugi simfonijski koncert Beogradske filharmonije, pod upravom Horsta Ferstera, bio je posvećen delima Milana Ristića (Suita giocosa), Aleksandra Obradovića (Mikrosimfonija) i Vasilija Mokranjca (Lirska poema). Stručni razgovori i tribine posvećene godišnjicama Petra Konjovića, Vasilija Mokranjca, Oskara Danona i nagrađenim delima Dejana Despića (Muzički rečnik), Zorana Erića (Off za kontrabas i gudače) i Milorada Kuzmanovića (Koncert za gudače) kao i dva koncerta studenata kompozicije Fakulteta muzičke umetnosti obogatili su program festivala u vidu pratećih manifestacija. Značajan prilog festivalu bila su i dva koncerta u saradnji sa društvima kompozitora Vojvodine i Kosova na kojima je predstavljeno niz kompozicija kamernog žanra (Fahri Bećiri, Zećirja Balata, Baksim Šehu, Erne Kiralj,

Dušan Radić, Milivoj Štatkčić) i horskog žanra (Lorenc Antoni, R.Mulić, Esad Rizvanoli, Radomir Petrović, Vincent Đini, Zećirja Balata, Akil Koci, Bahri Jašari, Rafet Rudi).

Deveti festival **Muzika u Srbiji** doneo je suštinsku promenu, proširenje trajanja na celu muzičku sezonu **1984/85**. Ciklus od dvadeset dva koncerta tokom cele sezone okupio je veliki broj istaknutih reproduktivnih umetnika i kamernih ansambala iz Beograda, Novog Sada i Prištine i odvijao se, osim u salama Beograda, u nizu gradova u Srbiji. Izlaženje iz okvira vremenski ograničene smotre trebalo je još više da naglasi „radni“ a ne svečarski karakter koji ima festival, dajući nove podsticaje izvođačkim ansamblima da muziku domaćih stvaralaca trajno neguju na svojim repertoarima. Tako je deo programa oslonjen na repertoarska dela koja su već osvedočena kroz interpretacije nekih od učesnika ciklusa: Beograskog duvačkog kvinteta, Gudačkog orkestra Dušan Skovran, Hora flauta, Klavirskog dua Kršić-Nikolajević, Mešovitog i Dečjeg hora RTB. Posebna pažnja posvećena je premijernim izvođenjima ostvarenja nagrađenih godišnjom nagradom UKS. Žanrovski je obogaćen učešćem Rreprezentativnog duvačkog orkestra garde, koncertima džez, izvornog narodnog stvaralaštva, srednjovekovne srpske muzike. Time je naglašena konceptijska ideja priređivača koja ukazuje na „neraskidive veze starog i novog, arhaičnog i modernog, prisustva tradicionalnog u savremenom“.

Uz deo programa posvećen stogodišnjici Miloja Milojevića i kompozicije Petra Bergama i Predraga Miloševića, na koncertu Beogradske filharmonije 7. decembra, 1984, premijerno je izveden nagrađeni Koncert za violinu Milovana Filipovića sa solistom Dragutinom Bogosavljevićem. Pored reprize novog dela Enrika Josifa Iz osame i već poznatog Koncerta za klarinet Aleksandra Obradovića, na programu koncerta Simfonijskog orkestra RTB, 18.decembra, premijerno su izvedena nagrađena dela najmlađe generacije: Katarine Miljković, Ivana Božičevića i Jugoslava Bošnjaka. Program trećeg simfonijskog koncerta, 4.marta 1985, sadržao je, u izvođenju Umetničkog ansambla JNA, Dramatičnu uvertiru Vasilija Mokranjca, Treći klavirski koncert Stanojla Rajičića i, u vezi sa proslavom stogodišnjice Prvog srpskog ustanka, kantatu Čele-Kula Dušana Radića.

Stogodišnjica Miloja Milojevića obeležena je nizom njegovih kompozicija različitih žanrova na programu gotovo svih ansambala a priređena je i muzikološka tribina u saradnji sa Fakultetom muzičke umetnosti i Muzikološkim institutom SANU. Naučni

skup „Miloje Milojević, kompozitor i muzički pisac“ održan 12. i 13. decembra 1985, okupio je 15 učesnika, muzikologa iz Beograda, Novog Sada i Zagreba, koji su obradili Milojevićev rad kao kompozitora, kritičara, organizatora muzičkog života i etnomuzikologa. O svojim ličnim sećanjima na Milojevića govorili su Ljubica Marić, Predrag Milošević, Mihovil Logar i Nikola Petin.

Od 17. januara do 22. aprila **1986** odvijao se deseti festival **Muzika u Srbiji** (selektor Ivana Stefanović), i dalje u proširenoj verziji ciklusa koji traje celu sezonu, ponovo u širokom rasponu od Stevana Mokranjca do studenata kompozicije i od narodnog stvaralaštva do elektronskog studija. Inauguralnim koncertom Beogradske filharmonije (dirigovao Živojin Zdravković) obeležena je, 17. januara, proslava stogodišnjice rođenja Stevana Hristića sa delima: Poema zore, Simfonijska fantazija za violinu i orkestar (solista Fern Rašković), Rapsodija za klavir i orkestar (solista Darinka Mihajlović) i Treća svita iz Ohridske legende. Odvajanje manifestacije od matičnog okrilja Udruženja kompozitora postepeno je prelazilo u samostalni deo programskog planiranja ne samo pojedinih ansambala već i drugih organizatora koncerata. Pokazalo se to i na primeru koncerta kojim je Srpski gudački kvartet, jedan od najvrednijih kamernih sastava, čiji bogat i raznovrstan repertoar sadrži oko stotinu kvartetskih kompozicija domaćih autora, proslavio petnaestogodišnjicu svog delovanja, 24. februara 1986, u Atrijumu Narodnog muzeja. Program koncerta sadržao je, pored Trećeg gudačkog kvarteta Vuka Kulenovića i kvarteta Srebrni zvuci Ludmile Frajt, tri premijere – Liturgijski kvartet Svetislava Božića, kvartet Staze Ivana Božičevića i Treći gudački kvartet Dejana Despića. Žanrovska proširenja odnose se na nastupe Ansambla za drugu novu muziku sa delima Vladimira Tošića, Marjana Šijaneca, Miroslava Savića i Miodraga Lazarova-Pashua, koncerta „Sav taj džez“, u kome su učestvovali Džez orkestar RTB, Kvintet Zorana Jovanovića. Grupa „Jazzy“, Furda Band i Ansambl Jovana Maljokovića, večeri posvećene solo pesmama autora iz SAP Kosovo, koncerte izvornog narodnog stvaralaštva i ansambla za ranu muziku Renesans koji je, uz učešće pojca Dragoslava Pavla Aksentijevića, osim stare srpske muzike, izveo i nove kompozicije Vladimira Tošića, Zorana Hristića i Miloša Raičkovića. Horska muzika zastupljena je nastupima AKUD Branko Krsmanović sa premijerama dela Rajka Maksimovića (Testament vladike Rada), Radomira Petrovića (Bura), Svetislava Božića (Na izvoru), Milana

Mihajlovića (More) i Zorana Erića (Artes liberales) kao i Dečjeg hora RTB. Elektronski studio Radio Beograda predstavio se radovima Srđana Hofmana, Vladana Radovanovića, Zorana Erića i Žarka Mirkovića. Zanimljivo tematsko veče predstavljao je koncert pod nazivom Musica Nocturna, održan 18.marta, u Atrijumu Narodnog muzeja, uz učešće Srpskog gudačkog kvarteta i Beogradskog duvačkog kvinteta i solista, pijanistkinje Rite Kinke i klarinetiste Ernesta Ačkuna i Kvarteta flauta na kome su izvedene kompozicije Vlastimira Trajkovića (Pet nokturna), Enrika Josifa (Snoviđenja), Dejana Despića (Tri nokturna), Vasilija Mokranjca (Preludijum za klarinet solo), Vuka Kulenovića (Voces noctirnae VI) i Milana Mihajlovića (Notturmi). Na zajedničkim koncertima solističke i kamerne muzike autora UKS i DK Kosova i Vojvodine izveden je obiman program u Prištini (9.IV), Beogradu (10.IV) i Novom Sadu (11.IV). Prilog festivalu dalo je Narodno pozorište u Beogradu premijerom baleta Jelisaveta Zorana Erića koja je održana 21. aprila.

Nastojanje da se festival tematizuje vratilo je **Muziku u Srbiji 1987** ponovo u formu sažetog trajanja. Usmeren na kompozicije za klavijaturne instrumente (čembalo, orgulje i klavir) festival se održavao na Fakultetu muzičke umetnosti u celodnevnom trajanju, 13,14. i 15.marta. Novu koncepciju predstavljao je izbor, koji je sadržao 55 dela, nastalih od 1927.do 1987. godine, motivisan, po rečima selektora Zorana Erića „obiljem visokovrednih umetničkih ostvarenja za klavijaturne instrumente kao i po svemu izuzetnom situacijom na polju izvođaštva - pravim „pijanističkim bumom“ unutar i van granica ove sredine“. U programu je učestvovalo 25 vrsnih umetnika pijanista. Posebna istraživačka dimenzija ostvarena je kroz tribine, predavanja i demonstracione probe vezane za određene probleme kao što su: „Značenje i komunikativnost fature u delima za klavir Josipa Slavenskog“ (Arbo Valdma), „Romantizam u srpskoj klavirskoj muzici“ (Dušan Trbojević), „Klavirski duo u srpskoj muzici“ (Snežana Nikolajević) i „Graditeljstvo instrumenata sa klavijaturom (Mario Bjelanović). Demonstracione probe pod geslom **umetnik- stvaralac, umetnik- izvođač i umetnost slušanja** izvodili su kompozitori i pijanisti članovi Beogradskog studija klavijaturnog zvuka. Osim istorijskog preseka kroz klavirsku muziku XX veka sa svom raznovrsnošću stilskih orijentacija, u kojem su preovlađivala najnovija ostvarenja iz sedamdesetih i osamdesetih godina, zanimljivost zvučne radionice obezbedila su dela čija se izražajna komponenta proširuje

spajanjem sa konkretnim zvukom (Pejzaž za čembalo i magnetofonsku traku Ivane Stefanović) ili korišćenjem svih raspoloživih izvora zvuka dva klavira (Pokretna ogledala Srđana Hofmana) ili bizarne sonornosti kompozicije *Formes differantes de sonneries de la Rose+Croix* Nataše Bogojević za dva klavira i čembalo. Festival je završen Odjecima Vasilija Mokranjca, jednog od stvaralačkih vrhunaca srpske klavirske muzike, simbolišući izvanrednu spregu profesionalnosti i kreativnosti kako u pijanističkom stvaralaštvu tako i u izvođaštvu raznih generacija.

Festival **Muzika u Srbiji 1988.** održan je u intenzivnom trajanju tokom tri dana, 21-23. aprila, sa po tri koncerta dnevno. Raznovrsnost sadržaja programa predstavljenih u vidu antologijski odabranih, najvrednijih primera kamernih kompozicija za manje i veće instrumentalne i vokalne skupine, dela od kojih su neka postala već u pravom smislu i „repertoarska“, pa, dakle, podložna mnogostrukim tumačenjima, dok su druga „živela samo jedno leto“ ili pak bila predstavljena po prvi put uopšte, iskristalisala je moto festivala „Aspekti interpretacije“ (selektor Mirjana Veselinović) što je poslužilo i kao povod za muzikološki skup kao prateću manifestaciju. Ovako formulisana tema dopustila je da gotovo svi profili muzičkih poslenika budu podstaknuti na njeno promišljanje i da u elaboraciji tog pojma idu u najveću moguću širinu. Tema „Aspekti interpretacije“ bila je izazovna posebno u formi podnevnih koncerata na FMU, ostvarenih kao trobojni kompozicija: *Concerto abbreviato* Petra Bergama, *Odjeci* Vasilija Mokranjca, *Bukolike* Vuka Kulenovića i *Slavenska sonata* Josipa Slavenskog, od kojih je svako delo predstavljeno u tri izvođačke verzije različitih umetnika. Pored široke lepeze izvođačkog programa i teorijskih priloga brojnih učesnika, najzanimljiviji su bili oni koji su spajali teoriju i sopstvenu praksu. Među njima su iskustva u radu na novim delima za klavir četvoro-ručno koji je pod naslovom „Klavirski duo – problemi i iskustva interpretacije“ obradila Snežana Nikolajević, „Iskustva u izvođenju pravoslavne crkvene muzike“ Dimitrija Stefanovića, „Odnos individualnog i kolektivnog u interpretaciji narodne muzike“ Dimitrija Golemovića i dr. Od posebnog značaja je činjenica da je jedno od izuzetnih ostvarenja naše klavirske muzike *Odjeci* Vasilija Mokranjca pobudilo pažnju i našlo se kao dokazni materijal estetičkih razmatranja trojice učesnika simpozijuma, muzikologa Tijane Popović, pijaniste Arba Valdme, i najzanimljivijeg, pijaniste kome je

delo i posvećeno, Dušana Trbojevića koji je govorio o iskustvu koje proizilazi iz prvog susreta sa novonastalim delom i njegovim čestim kasnijim reinterpretacijama.

Uprkos velikom broju problema koji su te godine potresali organizacionu i finansijsku strukturu Udruženja, festival **Muzika u Srbiji** održan je, u novembru **1989**, sa samo dva od planiranih četiri koncerta u Bitef teatru. Festival je tematski bio posvećen muzici za gudačke instrumente a selektor programa bio je violinista i dirigent Aleksandar Pavlović, želeći da „izvođačima pruži priliku da predstave publici kompozicije sa kojima su uspeli da ostvare najživlji umetnički kontakt“ ukazujući, kroz učešće naših vrhunskih profesionalnih izvođača, na vitalnost ovakvog pristupa. Prvi koncert sa delima Vuka Kulenovića Archo Bach, Vlastimira Trajkovića Arion, Milana Mihajlovića Elegija, Zorana Erića Talea, Dejana Despića Intrada i pasakalja, Ivane Stefanović Uspavanka i Katarine Miljković Rondo, izvodio je Gudački orkestar Dušan Skovran dok je drugi, u izvođenju Srpskog gudačkog kvarteta Mikranjac predstavio kvartete Josipa Slavenskog, Ivana Božičevića, Dejana Despića i Svetislava Božića.

Poslednji festival **Muzika u Srbiji** održan je 23, 24. i 25 maja **1990**. godine i tematski je bio usredsređen na područje elektroakustičke muzike. Iako se poneki koncert elektroakustičkog žanra nalazio i na ranijim festivalima, po rečima selektora Vladana Radovanovića „sazrelo je vreme da se i ceo festival po prvi put posveti stvaranju na ovom polju koje se intenzivira tek osnivanjem Elektronskog studija pri Trećem programu Radio-Beograda, što je omogućilo nastanak brojnih dela ovog žanra, a otvaranje Elektronskog studija na Fakultetu muzičke umetnosti te mogućnosti proširuje“. Radovanović u uvodu još zaključuje da ovaj žanr „ne predstavlja neki isključivi muzički stil već svojim medijem omogućuje afirmaciju različitih stilova; postoji relativno širok krug kompozitora koji se veoma seriozno njome bavi; nastalo je dovoljno dela da se među njima već mogu izdvojiti i antologijska“.

Odabrana su dela Vladimira Tošića, Slobodana Atanackovića, Ludmile Frajt, Miroslava Savića, Arsenija Jovanovića, Josipa Kalčića, Borisa Despota, Dušana Radića, Ivane Stefanović. Milice Paranosić, Zorana Erića, Vladimira Jovanovića. Marjana Šijaneca, Katarine Miljković, Miloša Petrovića, Zorana Hristića i Srđana Hofmana koja su emitovana ili samo sa trake ili u kombinaciji reprodukcije i živog izvođenja.

M.P.